

**АКТУАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ
ПРАКТИЧНОЇ
ПСИХОЛОГІЇ**

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 р., м. Одеса

**MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
STATE INSTITUTION "SOUTH UKRAINIAN NATIONAL PEDAGOGICAL UNIVERSITY
NAMED AFTER K.D. USHYNsky"**

*(Department of General and Differential Psychology,
Department of Psychiatry, Medical and Special Psychology,
Department of Theory and Methods of Practical Psychology)*

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

(Department of Psychology)

UNIVERSITY OF THE NATIONAL EDUCATION COMMISSION, KRAKOW

(Institute of Psychology)

VILNIUS UNIVERSITY

(Institute of Psychology)

JOHNS HOPKINS UNIVERSITY

(Department of Psychology & Brain Sciences)

ODESA NATIONAL ECONOMIC UNIVERSITY

(Department of Language and Psychological and Pedagogical Training)

KHARKIV NATIONAL PEDAGOGICAL

UNIVERSITY NAMED AFTER H. S. SKOVORODA

(Department of Psychology)

CLASSICAL PRIVATE UNIVERSITY

(Department of Practical Psychology)

VASYL' STUS DONETSK NATIONAL UNIVERSITY

(Department of Psychology)

ODESA ASSOCIATION OF PSYCHOLOGISTS

**ACTUAL PROBLEMS
OF PRACTICAL PSYCHOLOGY**

Collection of scientific works

International Scientific and Practical Internet Conference

May 17, 2024

Odessa – 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»**

*(кафедра загальної та диференціальної психології,
кафедра психіатрії, медичної та спеціальної психології,
кафедра теорії та методики практичної психології)*

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

(кафедра психології)

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ КОМІСІЇ НАРОДНОЇ ОСВІТИ В КРАКОВІ

(Інститут психології)

ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(Інститут психології)

УНІВЕРСИТЕТ ДЖОНСА ГОПКІНСА

(кафедра психології та досліджень про мозок)

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра мовної та психолого-педагогічної підготовки)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ

(кафедра психології)

КЛАСИЧНИЙ ПРИВАТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(кафедра практичної психології)

ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

(кафедра психології)

ОДЕСЬКЕ ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

17 травня 2024 року

Одеса – 2024

**ЩОДО МЕТОДІВ САМОРЕГУЛЯЦІЇ, ЗОРІЄНТОВАНИХ НА
ЗНИЖЕННЯ СТАНУ ТРИВОЖНОСТІ**

Подвисоцька В.В., Чебикін О. Я.371

**ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВИГОРАННЯ КАР'ЄРНИХ
КОНСУЛЬТАНТІВ ТА УМОВИ ДЛЯ ЙОГО УПЕРЕДЖЕННЯ**

Грінфельд А.В., Массанов А.В.374

**ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ
ОСОБИСТОСТІ**

Коропатов С.О., Ситнік С.В.377

**ДОСЛІДЖЕННЯ САМООЦІНКИ ТА САМОВІДНОШЕННЯ У КЛІЄНТІВ
ЕСТЕТИЧНОЇ КОСМЕТОЛОГІЇ**

Стас А.А., Лазоренко Т.М.379

Секція VI.

***ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ:
ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА ДОСВІД УКРАЇНИ***

**ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ ТА
ШЛЯХИ ЇХ РЕАБІЛІТАЦІЇ**

Закернична І.П., Савенкова І.І.381

**ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТРЕСОВИХ
РОЗЛАДІВ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ**

Багрянцев Ю.М., Венгер Г. С.384

НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ, ЩО ПЕРЕНЕСЛИ ІНСУЛЬТ

Баліка А.В., Чугуєва І. Є.387

**ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДИСОЦІАТИВНИХ
РОЗЛАДІВ У НАРКО-ЗАЛЕЖНИХ КЛІЄНТІВ**

Власова Л. А., Садова М.А.391

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В
РОБОТІ З ПОСТТРАВМАТИЧНИМИ СТРЕСОВИМИ РОЗЛАДАМИ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗОНИ БОЙОВИХ ДІЙ**

Галенко Д.В., Садова М.А.394

**ПСИХОСИМПТОМАТИКА РЕКУРЕНТНОГО ДЕПРЕСИВНОГО
РОЗЛАДУ ТА ШЛЯХИ РЕАБІЛІТАЦІЇ**

Делі А., Бабаян Ю. О.396

**ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТРЕСОВИХ
РОЗЛАДІВ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Зіновкіна М.Є., Венгер Г.С.397

**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ДИЗОНТОГЕНЕЗУ КОГНІТИВНОЇ СФЕРИ У
ДІТЕЙ ТА ШЛЯХИ НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЇ**

Зіньковська В.Є., Венгер Г.С.401

зовнішньою та внутрішньою гармонією для стабільного та здорового самоусвідомлення.

Література

1. Башура А.Г., Пляка В.А., Психологія естетичної медицини. Київ : Академічний Проект, 2021. 943 с.
2. Зінченко С.В. Вплив самооцінки на успішність в житті. / С.В. Зінченко, І.В. Швець, Р.В. Швець, Д.О. Леоненко // Learning the latest theories and methods. – 2023. - № 9. – С. 379-381.
3. Abell, S.C. The relationship between body shape satisfaction and self-esteem: an investigation of gender and class differences / S.C. Abell, M.H. Richards // Journal of Youth and Adolescence. 2018. -Vol.25.-p. 691-703.
4. Ackard, D.M. Effect of body image and self-image on women's sexual behaviors / D.M. Ackard, A. Keamey-Cooke, C.B. Peterson // Int. J. Eat. Disord. 2018. - Vol.28, Ns4. - p. 422-429.

Секція VI.

ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ТА ДОСВІД УКРАЇНИ

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇХ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Савенкова І.І., Закернична І.П.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день для нашої держави зберігається високий рівень випадків надзвичайних ситуацій, в тому числі, пов'язаних з військовою агресією, актуальним є дослідження проблем адаптації. У період війни ми спостерігаємо актуалізацію проблем, пов'язаних з вирішенням труднощів життєвих ситуацій, що виникають перед людиною. Наразі, українське суспільство перебуває в стресових, а часом, навіть екстремальних умовах. В першу чергу таке становище зумовлено війною, а також різноманітними політичними, інформаційними, соціально-економічними, екологічними чинниками.

Професійна діяльність працівників ДСНС належить до тих видів діяльності, яким притаманне регулярне зіткнення з екстремальними умовами. Загалом, невід'ємною частиною виконання професійних обов'язків працівниками ДСНС є надзвичайні ситуації, природні катаклізми, техногенні катастрофи. У той же час, з початком повномасштабної війни різко збільшилась кількість надзвичайних ситуацій із масовими людськими жертвами та значними матеріальними втратами.

Зважаючи, на те, що умови віднесені до категорії особливих, характеризуються як такі, за яких раптово виникає ситуація, яка становить загрозу для життя суб'єкта та його оточення [2], що відповідно, передбачає постійний супровід професійної діяльності такими явищами як стрес,

емоційна напруга, прийняття рішення в умовах дефіциту часу, загроза життю, відповідальність за життя колег та учасників ситуації, тощо.

Враховуючи зазначені обставини, проблема психологічної адаптації працівників ДСНС до особливих умов діяльності є актуальною та вимагає посиленої уваги науковців.

Метою статті є ознайомлення з теоретичними підходами до вивчення проблеми адаптації працівників ДСНС.

Виклад основного матеріалу. Проблема адаптації та її специфіки у соціально-психологічному аспекті досліджена багатьма світовими та вітчизняними науковцями. Так, серед зарубіжних вчених, що досліджували зазначене питання слід зазначити наступних М. Вебер, Е. Еріксон, Ч. Кулі, Дж. Мід, Т. Парсонс, Ж. Піаже, Р. Робертсон, Г. Сельє, Б. Скінер, Г. Тард, Е. Торндайк, М. Уотерс, Д. Уотсон, Л. Філіпс, у той же час серед вітчизняних зазначимо Г.О. Балл, І.Д. Бех, О.В. Кузнецова, І.Д. Поспєлова, О.П. Саннікова, О.Д. Стефанова. Наукові надбання теоретичного спрямування з вивчення феномену адаптації у соціально-психологічному контексті належать Б.Г. Ананьєву, О.М. Леонтьєву, О.Ф. Лазурському, С.Л. Рубінштейну та ін. Разом з тим, дослідження практичного аспекту адаптації проводили також В.А. Енгельс, М.Г. Кджанян, Б.Д. Паригін, Л.Г. Почебут, В.А. Чикер та ін. [1, с. 233-234; 4, с. 133].

Зокрема, у дослідженнях Г. Сельє та його послідовників описана загальна теорія адаптаційного синдрому, у той час коли Ж. Піаже розглядає це явище як поєднання процесів акомодатії та асиміляції. В свою чергу, Б.Ф. Ломов, С.Д. Максименко, О.М. Кокун висвідлюють системний підхід до даного явища.

Що стосується проблеми адаптації особистості до особливих умов діяльності, то це питання глибоко висвітлюється у публікаціях Г. Балла, А. Заньковського, О. Легун, А. Маркової, А. Налчаджяна.

Підсумовуючи зазначене приходимо до висновку, що сучасними науковцями розглядається широкий спектр проблем, пов'язаних з адаптацією особистості, однак тенденції сучасності спонукають нас до нових напрямків досліджень.

Протягом тривалого часу поняття адаптації було предметом вивчення не тільки психології, але й багатьох суміжних наук. Термін адаптація походить від латинського «adaptation», що означає пристосування до різноманітних умов навколишнього середовища. Біологічний, соціально-психологічний та професійний різновиди адаптації вивчалися в роботах Я.С. Хамера, Ф.З. Меєрсона, Л.М. Блохіної, Є.А. Клімова, А.А. Реана, Л.Л. Панченка та ін.

Представниками зарубіжної психології проблема адаптації зазвичай розглядалась в контексті певного психотерапевтичного напрямку, а саме психоаналітичного, поведінкового, тощо, у той же час вітчизняні

дослідники, переважно розглядали окремі види адаптації у зв'язку з діяльністю людини.

В той же час, всі ці напрямки погоджуються в тому, що процес адаптації набуває свого вираження у двох основних напрямках:

- Адаптація за рахунок зміни суб'єкта;
- Адаптація за рахунок зміни ситуації згідно до систем переконання суб'єкта.

Вибір напрямку суб'єктом обирається несвідомо та скерований низкою факторів, серед яких особливості існуючої ситуації та особистісні особливості самого суб'єкта адаптації.

Професійна адаптація займає особливе місце серед інших. Визначення поняття професійної адаптації можна знайти в роботах В.М. Пилипенка, М.О. Дмитрієвої, Л.Л. Панченка, В.І. Лебедева та ін., де зазначене поняття розуміється як процес ознайомлення зі змістом роботи, отримання навичок професійної майстерності, що є обов'язковим для якісного виконання функціональних обов'язків [6]. Професійна адаптація, як зазначає Н.В. Тіпатов, включає в себе процес вибору професії та професійної підготовки, що вказує на щільний зв'язок професійної адаптації з процесом професійного становлення. [6].

Однак, в останній час через військову ситуацію, що склалася в країні, зазнали змін і обов'язки особового складу ДСНС України. З психологічної точки зору, ще більш екстремальні умови діяльності характеризуються посиленими психотравмуючими факторами. З кожним днем екстремальність умов виконання робочих обов'язків примножується і до повсякденних специфічних умов професійної діяльності, які виражаються у складності оперативної обстановки, різких змінах умов, що пов'язано з невизначеністю чи швидкістю зміни ситуації, психофізичних перенавантаженнях, підвищеній відповідальності за свої дії, відсутності повноцінного відпочинку тощо додаються екстремальні умови бойової обстановки. Такими умовами можемо вважати постійні обстріли та їх тривожне очікування, невизначеність майбутнього, і в соціальному, і в особистісному планах, збільшення вірогідності втрат та пов'язані з цим страх та постійна фонові тривога, фрустрація тощо. Враховуючі всі зазначені фактори ми можемо спостерігати значні зміни в психічних станах працівників ДСНС України, в тому числі виникнення стресових розладів, дистресу та професійної дезадаптацію.

Враховуючи зазначене вважаємо за доцільне продовжити дослідження проблеми адаптації працівників ДСНС України та провести емпіричне дослідження на базі Медичного реабілітаційного центру «Одеський». Де серед іншого дослідити показники негативних психічних станів (зокрема, ПТСР, депресивні стани) та розробити програму реабілітації.

Висновки. Отже, можна сказати, що при проходженні служби кратно зростає інтенсивність дій і збільшується число факторів, які підсилюють

вплив стресу на працівників ДСНС України, що зумовлює підвищені вимоги до адаптаційних механізмів.

В системі ДСНС України здійснюється певна робота з профілактики виникнення стресових порушень. Однак, в умовах воєнного часу та при постійно зростаючому навантаженні ця робота має бути поглиблена за рахунок нових досліджень і апробації тренінгових методик, що відповідають актуальному стану процесу адаптації працівників ДСНС України.

Література

1. Блажівський М. І. Поняття адаптації у сучасній науковій літературі. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. 2014. Вип. 1. С. 233-242.
2. Друзь О.В., Черненко І.О. Напрямки медико-психологічної профілактики пост стресових психічних розладів у учасників локальних бойових дій. Український вісник психоневрології. 2017. Том 25, випуск 1 (90). С. 45-48
3. Ковровський Ю.Г. Психологічні наслідки професійної діяльності персоналу Оперативно-рятувальної служби МНС України. Актуальні проблеми психології: зб. наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України 2014. Вип. 40. С. 46–50.
4. Лось О.М. Професійна діяльність в особливих умовах як об'єкт психологічного дослідження. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014. Вип. 1(1). С. 59 – 63.
5. Основи психологічного забезпечення діяльності МНС: Підручник. За заг. ред. В.П. Садкового. Х.: УЦЗУ, 2009. 244
6. Сікора Я. Б. Адаптація як об'єкт наукового дослідження: психолого-педагогічний аналіз. Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Педагогіка. Соціальна робота. 2022. Вип. 2 (51). С. 135-139.
7. Спіркіна О.О., Попович О.В. Професійна адаптація працівників ДСНС України як необхідний елемент успішної діяльності. Гуманітарний дискурс суспільних проблем: минуле, сучасне, майбутнє: Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю. – 18 квітня 2019 року, м. Черкаси. ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2019. – 312 с.
8. Сердюк Л.З. Психологія : Навч. посібник. Київ : Університет «Україна», 2005. 256 с.
9. Ушакова І. М. Проблема психологічного захисту працівників ДСНС. Матеріали 19-тої Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасний стан цивільного захисту України та перспективи розвитку» (10-11 жовтня 2017) Київ: ІДУЦЗ, 2017. С. 435-437.

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТРЕСОВИХ РОЗЛАДІВ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Багрянцев Ю.М., Венгер Г. С.

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(м. Одеса, Україна)*

Україна стикається з викликами воєнного конфлікту, який вносить серйозні зміни у життя та здоров'я громадян, зокрема у психічне здоров'я. Особи, які пережили воєнні події (прямі учасники війни), завжди стикаються з